

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

MORSKI
INSTYTUT RYBACKI

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
13

RYNEK RYB

stan i perspektywy

ISSN 1732-5889

ANALIZY
RYNKOWE

MAJ 2010

Analizy są finansowane przez
AGENCJĘ RYNKU ROLNEGO
oraz
INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– **PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY**

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne – *Tadeusz Chrościcki*
- II. Polityka rybacka i regulacje rynku ryb – *E. Kuzebski, B. Pieńkowska*
- III. Światowy rynek ryb i owoców morza – *M. Rakowski*
- IV. Krajowa produkcja ryb i owoców morza
 1. Rybołówstwo morskie – *E. Kuzebski*
 2. Rybactwo śródlądowe – *J. Seremak-Bulge*
- V. Popyt na ryby i owoce morza
 1. Przetwórstwo – *S. Szostak, J. Drożdż*
 2. Spożycie ryb – *B. Pieńkowska*
- VI. Handel zagraniczny rybami i owocami morza oraz ich przetworami – *K. Hryszko*
- VII. Ceny ryb i przetworów rybnych – *J. Seremak-Bulge, S. Szostak*

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – doc. dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge, tel.: (0-22) 505-46-66
oraz
w Zakładzie Ekonomiki Rybackiej MIR
Kołłątaja 1, 81-332 Gdynia
Kierownik Zakładu – dr Emil Kuzebski, tel.: (058) 73-56-118

AUTORZY:

mgr inż. Krzysztof Hryszko
• IERiGŻ-PIB •
Tel.: (022) 50-54-719

dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge
• IERiGŻ-PIB •
Tel.: (022) 50-54-666

dr Emil Kuzebski
• MIR • Gdynia
Tel.: (058) 73-56-118

dr Barbara Pieńkowska
• MIR • Gdynia
Tel.: (058) 73-56-115

mgr Marcin Rakowski
• MIR • Gdynia
Tel.: (058) 73-56-119

mgr Stanisław Szostak
• MIR • Gdynia
Tel.: (058) 73-56-120

mgr Jadwiga Drożdż
• IERiGŻ-PIB •
Tel.: (022) 50-54-770

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 27.04.2010 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Bogumiła Kasperowicz, Jan Małkowski, Jadwiga Seremak-Bulge, Iwona Szczepaniak,
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący), Zdzisława Wiśniowska-Antonik, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w listopadzie 2010 r.

Podaż ryb i owoców morza na rynek krajowy w 2009 r. wyniosła 503 tys. ton i była o 3,5% mniejsza niż przed rokiem. Wpłynął na to przede wszystkim mniejszy import, przy nieco mniejszych połowach i produkcji ryb słodkowodnych i skokowym wzroście połowów morskich. Przyrost połowów w większości został jednak skierowany bezpośrednio do sprzedaży w portach zagranicznych i nie trafił na rynek krajowy.

Połowy morskie zwiększyły się w 2009 r. o ponad 2/3 do 211,6 tys. ton. Wzrost wyładunków odnotowano zarówno w rybołówstwie bałtyckim (o 38% do 131 tys. ton), jaki i dalekomorskim (2,5-krotny do 81 tys. ton). Na dynamiczny wzrost połowów, w przypadku floty bałtyckiej, wpłynęły przede wszystkim zwiększone wyładunki ryb pelagicznych – szprotów i śledzi. Wyższe połowy szprotów determinowane były wzrostem opłacalności tzw. eksportu burtowego (sprzedaż ryb w portach obcych lub przeładunki ryb na morzu), gdzie ceny wyrażone w złotych zwiększyły się aż o 1/3, pod wpływem deprecjacji złotego. Wyraźnie zwiększyło się więc także wykorzystanie kwot połowowych przyznanych Polsce, które wyniosło 70%, wobec 42% rok wcześniej. O wzroście rybołówstwa dalekomorskiego zadecydowało natomiast wprowadzenie do użytkowania dwóch dużych jednostek oraz rozpoczęcie eksploatacji nowych łowisk. Po okresie marginalizacji rybołówstwo morskie zaczyna odgrywać coraz większą rolę.

Produkcja i połowy ryb śródlądowych zmniejszyły się w 2009 r. o 3,5% do 51,7 tys. ton, głównie pod wpływem spadku połowów ryb w wodach otwartych (zawodowych i amatorskich) oraz niższej produkcji karpia i ryb dodatkowych w akwakulturach. W porównaniu z 2008 r. wyższa była natomiast podaż pstrągów.

Łącznie połowy krajowe w 2009 r. wzrosły do 263 tys. ton i były o blisko połowę większe niż przed rokiem.

Mniejsza podaż ryb z importu wraz z dynamicznym wzrostem ich cen spowodowało ograniczenie spożycia ryb i owoców morza w 2009 r. o 0,5 kg (o 3,6%) do 13,2 kg/mieszkańca (w ekwiwalencie wagi żywej). Tym samym zahamowany został kilkuletni trend wzrostowy spożycia ryb w Polsce. Spadek konsumpcji dotyczył przede wszystkim ryb słodkowodnych sprowadzanych z krajów azjatyckich (pangia i tilapia – o 1/3), przy 5,3% wzroście spożycia ryb morskich (łososi, śledzi, dorszy, czarniaków i szprotów).

W wyniku dużego wzrostu eksportu burtowego i ograniczenia importu wymiana handlowa sektora rybnego, po raz pierwszy w okresie ostatniej dekady, osiągnęła dodatnie saldo. Wolumen eksportu zwiększył się w przeliczeniu na wagę żywą o 12% do 452 tys. ton, a jego wartość o 2,3% do 842 mln EUR. Wielkość importu została natomiast ograniczona o 5,3% do 692 tys. ton, przy 3,0% spadku wartości (838 mln EUR). Duży wpływ na wyniki handlowe sektora w 2009 r. miał kurs walutowy. Deprecjacja złotego znacznie poprawiła opłacalność eksportu, ale relatywnie droższe były także ryby importowane. W 2009 r. o ok. 10% zmniejszył się popyt na polskie produkty ze strony największego rynku zbytu – Niemiec, jednak został on zrekompensowany wzrostem sprzedaży m.in. do USA, Czech i Francji.

Niekorzystna koniunktura gospodarcza nie wpłynęła negatywnie na wyniki krajowego przetwórstwa ryb. Spadek produkcji w I półroczu 2009 r. został z nadwyżką pokryty w drugiej połowie roku i w sumie zwiększyła się ona o 3,7% do 281,5 tys. ton (w zakładach o zatrudnieniu powyżej 49

osób). W stosunku do 2008 r., po raz kolejny, wyraźnie zwiększyła się produkcja ryb wędzonych oraz w grupie pozostałych wyrobów, takich jak sałatki, paprykarze, pasty rybne itp. Największy spadek wystąpił zaś w pogłębianym przetwórstwie śledzi i szprotów oraz w produkcji świeżych filetów.

Ponad 50% udział eksportu bezpośredniego w przychodach przetwórstwa ryb wraz ze spadkiem wartości złotego względem głównych walut sprzedaży do 5,9 mld zł (w zakładach zatrudniających powyżej 9 osób) i wyraźną poprawę wskaźników finansowych. Udział firm rentownych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw zwiększył się do 87,8% (o 5,5 p.p.), a w przychodach branży do 88,8% (o 7,0 p.p.). Wydatki inwestycyjne ograniczono do 127 mln zł, wobec blisko 270 mln zł w roku poprzednim.

Po kilkuletnim okresie stabilizacji cen ryb i przetworów rybnych w 2009 r. zaczęły one dynamicznie rosnąć. Wzrost cen odnotowano na wszystkich poziomach rynku. Podobnie jak w latach poprzednich najwolniej drożały one na poziomie pierwszej sprzedaży, a najwyższą dynamiką charakteryzował się detal. Średnio w okresie roku konsumenci płacili za ryby i przetwory rybne o 8,4% więcej niż przed rokiem, a w przypadku niektórych produktów wzrost cen wyniósł nawet 18-19% (np. mrożone filety z mintajów i morszczuków).

W 2010 r. rynek ryb powinien być bardziej stabilny. Poprawa globalnej sytuacji gospodarczej wpłynie na ożywienie eksportu i wzrost przetwórstwa ryb w kraju. Spadek cen ryb importowanych wraz z oczekiwaną aprecjacją złotego może także wpłynąć hamująco na ceny detaliczne i zwiększyć popyt ze strony rynku krajowego.

Bilans ryb i owoców morza w Polsce (tys. ton masy żywej ryb)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009
Po owoy morskie	125,6	133,4	126,0	211,6
w tym bałtyckie	104,9	107,8	94,6	130,9
dalekomorskie	20,7	25,6	31,5	80,7
Po owoy słodkowodne i akwakultura	54,1	52,4	53,6	51,7
Razem po owoy krajowe	179,7	185,8	179,6	263,3
Import	587,7	642,0	730,7	692,2
Eksport	296,8	345,6	387,9	452,3
Podaż ryb konsumpcyjnych na rynek krajowy	470,6	482,2	522,4	503,2

ródło: Dane MIR oraz szacunek IERiG - PIB na podstawie danych IR.

SUMMARY

The supply of fish and seafood to the domestic market in 2009 amounted to 503 thousand tons and was by 3.5% lower than the year before. This was due above all to lower imports with slightly lower catches and production of freshwater fish and discontinuous increase in sea fish catches. The major part of the growth of sea catches was, however, destined directly for sale in foreign ports and was not sold on the domestic market.

Sea fish catches increased in 2009 by over two thirds to 211.6 thousand tons. Increase in discharges was noted both in the Baltic fishery (by 38% to 131 thousand tons) and deep-sea fishery (by two and a half times, to 81 thousand tons). As regards Baltic fleet the dynamic increase in catches was due above all to increased discharges of pelagic fish – sprat and herring. Higher catches of sprat were determined by increased profitability of so-called export sale from board (sale of fish in foreign ports or transshipment of fish at sea), where prices expressed in PLN increased by as much as one third in the result of depreciation of PLN. In consequence, usage of quotas allocated to Poland significantly increased and amounted to 70% as compared with 42% the year before. Increase in deep-sea fishery was brought about by putting two big boats into operation and by starting exploitation of new fisheries. Having been so far underrated, sea fishery is becoming more and more important.

Production and catches of inland fish decreased in 2009 by 3.5% to 51.7 thousand tons, which was due above all to decrease in fish catches in open waters (professional and amateur) and lower production of carp and secondary fish in aquacultures. On the other hand, the supply of trout was higher as compared with 2008.

Domestic catches in total increased in 2009 to 263 thousand tons and were higher nearly by a half than the year before.

Smaller supply of imported fish together with dynamic increase of their prices resulted in decrease of consumption of fish and seafood in 2009 by 0.5 kg (by 3.6%) to 13.2 kg per capita (in live weight equivalent). Thus, several years' upward trend of fish consumption in Poland came to a halt. Decrease in consumption referred, above all, to freshwater fish imported from Asian countries (panga and tilapia – by one third) with 5.3% increase of consumption of sea fish (salmon, herring, cod, coalfish, and sprat).

In the result of considerable increase of the 'exports from board' and reduction of imports, Poland had positive balance of fish trade for the first time during the last ten years. In terms of live weight, export volume increased by 12% to 452 thousand tons and export value by 2.3% to 842 million EUR, while import volume decreased by 5.3% to 692 thousand tons and import value decreased by 3.0% (838 million EUR). In 2009 trade results of the sector were highly affected by the exchange rate. PLN depreciation significantly contributed to improvement of export profitability, but imported fish was also relatively more expensive. In 2009 demand for Polish products from the largest market – Germany – diminished by about 10%, which was, however, compensated by increased sales to the USA, Czech Republic and France among others.

Unfavourable economic situation had no negative impact on the results of domestic fish processing. Decrease of production in the first half of 2009 was covered with surplus in the second

half of the year and production increased in total by 3.7% to 281.5 thousand tons (in plants employing over 49 people). As compared with 2008, again, there was explicit increase in production of smoked fish, as well as other production, such as salads, paprikash, fish paste, etc. The biggest drop occurred in deepened processing of herring and sprat and in production of fresh fillets.

Over 50% share of direct export in income from fish processing and depreciation of PLN against major currencies caused discontinuous increase of sales value to 5.9 billion PLN (in plants employing over 9 people) and visible improvement of financial ratios. Share of profitable companies in total number of companies increased to 87.8% (by 5.5% p.p.) and in branch income to 88.8% (by 7.0% p.p.). Investment expenditures were limited to 127 million PLN versus almost 270 million PLN the year before.

After several years' stabilisation, of fish and fish preserves prices in 2009 began to rise dynamically. Price increase was noted at all levels of the market. Similarly to previous years the slowest price increase was at the first sale level and the highest dynamics was in retail sales. On average, within a year consumers paid for fish and fish preserves by 8.4% more than the year before. In case of some products prices increased by as much as 18-19% (e.g. frozen Pollock and hake fillets).

In 2010 fish market should be more stable. Improvement of global economic situation will contribute to exports revival and growth of domestic fish processing. Decrease in price of imported fish and expected PLN appreciation may also restrain retail prices growth and increase domestic demand.

The balance of fish and seafood in Poland (in thousand tons of liveweight)

Specification	2006	2007	2008	2009
Sea catches	125,6	133,4	126,0	211,6
including Baltic Sea catches	104,9	107,8	94,6	130,9
deep-sea catches	20,7	25,6	31,5	80,7
Freshwater catches and aquaculture	54,1	52,4	53,6	51,7
Total domestic catches	179,7	185,8	179,6	263,3
Import	587,7	642,0	730,7	692,2
Export	296,8	345,6	387,9	452,3
Supply of consumption fish for the domestic market	470,6	482,2	522,4	503,2

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukążą się:

1. Rynek zbóż (38) • maj 2010,
2. Rynek mięsa (38) • maj 2010,
3. Rynek drobiu i jaj (37) • czerwiec 2010,
4. Rynek rzepaku (37) • czerwiec 2010,
5. Rynek owoców i warzyw (36) • czerwiec 2010,
6. Rynek cukru (37) • czerwiec 2010,
7. Rynek pasz (28) • wrzesień 2010,
8. Rynek mięsa (39) • wrzesień 2010,
9. Rynek drobiu i jaj (38) • październik 2010,
10. Rynek mleka (39) • październik 2010,
11. Rynek zbóż (39) • październik 2010,
12. Rynek ziemniaka (37) • październik 2010,
13. Rynek rzepaku (38) • październik 2010,
14. Rynek ryb (14) • listopad 2010.

SZYBKO! TANIO! PROFESJONALNIE !

Proponujemy Państwu:

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Usługi drukarskie:

- czasopisma
- książki
- ulotki
- katalogi
- albumy
- wizytówki
- materiały szkoleniowe
- materiały konferencyjne
- druki samokopiujące etc.

Usługi introligatorskie:

- oprawa spiralna
- oprawa zeszytowa
- oprawa bezszwowa
- foldery/broszury
- inne usługi

Nasze usługi wykonujemy bazując na najlepszej dostępnej technologii. Począwszy od formy przesłania wszystkich materiałów drogą elektroniczną (FTP), poprzez obróbkę DTP, druk cyfrowy na OCE VarioPrint 2100 oraz OCE CS 250, kończąc na mnogości usług introligatorskich.

Próby wydruku na różnych gatunkach papierów i folii dostępne są w Dziale Wydawnictw Instytutu, ul. Świętokrzyska 20.

Ceny na zamówienia obliczane są na podstawie kalkulacji wstępnej. Jeśli mają Państwo pytania dotyczące naszych usług, bądź cen, prosimy o kontakt.

Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB:

tel. (022) 50 54 520

(022) 50 54 685

fax (022) 50 54 636

e-mail: dw@ierigz.waw.pl

slipski@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2010 roku wynosi 40 zł.

Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel.: (022) 50-54-685, faks: 50-54-636

e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>